

Arhitekti – Rotterdam 2025

Exactitudes: identična obleka, samostojna oseba

Napisal: Tadej Zupančič
Foto: Ari Versluis & Ellie Uyttenbroek / Exactitudes

Gabberji so bili seveda zanimivi zaradi njihove identitete in njihovega zelo posebnega sloga. Še pomembnejše vprašanje pa je bilo: Kaj je res identiteta? Ali je to, kar ste v resnici, ali to, kam sodite oziroma kam pripadate? In pa: kdo sem potem jaz?

Babice – Rotterdam 1998

Gospodje Besede – Rotterdam 2006

Nizozemska umetnika Ari Versluis in Ellie Uyttenbroek sta z najnovejšo – sedmo in zadnjo – knjigo *Exactitudes* zaključila enega najbolj fascinantnih umetniško-sociološko-antropološko-modnih projektov v zadnjih tridesetih letih: raziskavo o tem, kako nas določajo naš osebni slog, identiteta in obleke – naša osebna estetika, torej – ter pripadnost skupini, ki deli naš slog. *Exactitude* je sicer prekrivanka besed *exact* (natančno, točno, eksaktno) in *attitude* (vedenje, drža); *eksaktenje*, morda? Versluis je fotograf, Uyttenbroek je bila zadolžena za profiliranje sodelujočih in stiliranje, njun smisel za prepoznavanje vzorcev pa je popolnoma izjemen.

Exactitudes - torej organizacijo fotografij dvanajstih portretirancev v 4x3 mrežo – sem začel spoznavati konec devetdesetih let prejšnjega stoletja: na fotografijah, posnetih leta 1998, so bili varnostniki v nočnih klubih, babice, dekleta in fantje z dredi, mesarji, moški v usnjenih fetišističnih oblačilih, gospe v krznenih plaščih, potepuhi in fanti z irokezami, vsi v Rotterdamu. Vsako mesto je vesolje v malem, Rotterdam pa, se mi je zdelo, očitno še posebej... Versluis in Uyttenbroek sta podobne mreže – pravita jima serije - fotografirala in sestavljala že od leta 1994; samo prva, *Gabbers* (gabberji ali gabberhouse so bili nizozemska, natančneje rotterdamska subkultura hardcore elektronike v zgodnjih

devetdesetih letih) je imela 40 portretirancev, razporejenih v mrežo 5x8, vse naslednje se držijo formata 4x3. To so bile revijalne objave.

Februarja in aprila 2008 je bila v veleblagovnici Selfridges, v sodelovanju s Photographers' Gallery, razstava *Exactitudes* at Selfridges. Glavnino razstave je predstavljalo 88 serij, ki sta jih posnela dotlej, Selfridges pa je naročil še sedem novih del, ki sta jih Versluis in Uyttenbroek med svojo londonsko rezidenco posnela v Ultra Lounge, galeriji in studiu v kleti veleblagovnice. Takrat sem prvič spoznal umetnika ter videl serije v galerijski velikosti, ki je še boljša kot revijalna; seveda ni res, da je vsaka revijalna objava nekaj efemernega, minljivega, mimobežnega, vendar pa je bila ta razstava še preden se je pojavila velika večina družbenih medijev, na katerih so objave res nekaj efemernega, minljivega, mimobežnega.

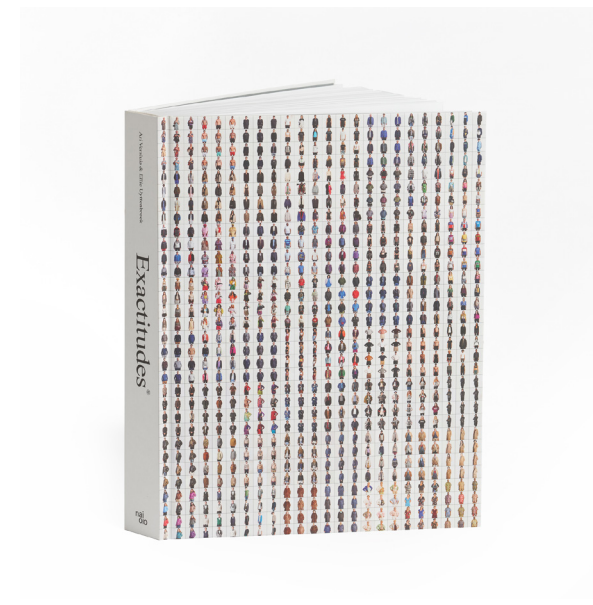
Londonska predstavitev sedme knjige *Exactitudes* – kot vse doslej jo je izdala rotterdamska založba nai010 publishers (pred tem 010 Publishers); prvih šest izdaj je razprodanih – je bila sredi januarja. Ne bi rekel, da sta se Ari Versluis in Ellie Uyttenbroek po dobrih tridesetih letih veselila demobilizacije, vendar pa prav tako ni bilo opaziti kakšne posebne otožnosti ali potrnosti. Očitno pa sta bila zadovoljna, da je knjiga z vsemi serijami *Exactitudes* – 202 jih je – ki šteje

EUnotnost – Berlin 2019

440 strani in tehta 2,4 kilograma, tako impresiven zaključek tega projekta.

Versluis ni samo fotograf ampak tudi predava na diplomskem in podiplomskem študiju fotografije na Kraljevski umetnostni akademiji (Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten oziroma KABK) v Haagu. Ko sva se pogovarjala o *Exactitudes*, je začetke projekta opisal takole: “V bistvu se je začel v diskoteki Parkzicht, z razvojem hardcore scene, na kateri so bili vsi oblečeni v italijanske trenirke pastelne barve in zasvojeni s 180 udarci na minuto. Postrigla sva si lase, oblekla bomber jakne, odšla v klub in začela žurati. In tako sva dobila gabberje pred najin objektiv. Fotografije sva razporedila drugo poleg druge in tako se je rodila prva serija *exactitudes*. Res, zelo velik del svoje kariere dolgujem temu projektu.” Obenem pa so se, kot pravi, začela porajati še druga vprašanja: “Gabberji so bili seveda zanimivi zaradi njihove identitete in njihovega zelo posebnega sloga. Še pomembnejše vprašanje pa je bilo: kaj je res identiteta? Ali je to, kar ste v resnici, ali to, kam sodite oziroma kam pripadate? In pa: kdo sem potem jaz? Moja inspiracija je bila vedno ulica, kajti na ulicah se vse začne. Kdo torej določa oziroma diktira modo? Je to ulica ali velike blagovne znamke? Jaz sem se odločil za ulico.”

In kako je potekala izbira portretirancev? “Proces je teklen na dva različna načina. Ali je bil počasen, skoraj ‘novinarski’, ali pa je bil super hiter, dinamičen in res hipen, skoraj kot pobeg s kraja nesreče. Ko sva delala hitro, recimo, sva srečala nekoga, ki bi res ustrezal profilu, ki sva ga iskala, ter sva ga presenetila v najbolj nerodnem, nepazljivem trenutku. V idealnih okoliščinah bi imela dovolj časa, da sva pojasnila, za kakšen projekt gre, potem bi izmenjali kontaktne podatke... bolj podrobno pa bi se lahko pogovorili, če bi ta oseba prišla na fotografiranje. Če pa sva delala počasi, sva najprej spoznavala sam kraj, v katerem sva delala. To je nekaj podobnega kot izbira klopce v parku, h kateri se potem vračaš vsak dan. Ko si prisoten na ta način, tudi lažje prepoznaviš ljudi, odkrivaš sorodnosti ter počasi navežeš stike. In potem, čez nekaj časa, jih lahko vprašaš, če jih lahko fotografirava.”

To, kar me je pri njunem delu vedno fasciniralo, je to, da med portretiranci ni nobene hierarhije. In to je načrtno, ne? “Da,” pravi Versluis. “Želela sva - na skoraj znanstveni način, antropološko – zabeležiti, kako si ljudje prizadevajo, da bi se od drugih razlikovali tako, da prevzamejo skupinsko identiteto. Ta očitna kontradikcija med individualnostjo in uniformnostjo pa je z natančno analizo sloga na snemanju pripeljana do skrajnosti, kar

Gabberji – Rotterdam 1994

pomeni, da je umetniški aspekt postal pomembnejši od čisto dokumentarnega.”

Moj hobi, pristavim, je postalo iskanje posameznice ali posameznika, ki je vseeno drugačen od preostale enajsterice: vedno je kdo, ki se je drugače nasmehnil, stisnil pest, že kaj... “Drži. Gre pa še za nekaj drugega: čeprav je umetniški aspekt torej dominanten, bistvo vsekakor ostaja to, da sva posnela portrete posameznikov, vsakega s svojimi posebnostmi in razpoloženji. Kljub temu, da so oblečeni skoraj identično in se podobno obnašajo, je vsakdo popolnoma samostojna oseba. V najinih serijah lahko opazujemo skupino kot skupino, obenem pa si lahko od blizu ogledamo razlike med portretiranci – potem pa se ponovno vrnemo k skupini. In prav ta dinamika se nama zdi izredno pomembna: oko mora potovati, da razume posamezno skupino.”

Na koncu knjige so poleg imen vseh portretirancev – na petih straneh in pol – objavljeni tudi intervjuji z nekaterimi portretiranci. Med njimi je Jan Nauta, ki je v dveh serijah – med Mladimi direktorji (1997) in Arhitekti (2025). Ali je edini, ki je bil v več kot eni seriji? “Ni,” je odgovoril Versluis. “Sta še dve osebi, vendar ju ne bom izdal.”

Imena skupin – oziroma serij – so včasih zelo opisna, včasih ironična, vendar nikoli cinična. In kako sta se odločala za njih? “Tako kot pri vseh drugih stvareh je tudi tukaj šlo za

proces. Včasih sva začela z delovnim imenom za skupino, ki je potem tudi ostal, ker ga je bilo skoraj nemogoče spremeniti v kaj drugega. Nekateri naslovi so nastali med pogovori s portretiranci, nekateri pa med običajnim raziskovalnim delom. Všeč so nama naslovi, ki so preprosti in luštni.”

Exactitudes so potem pripeljali do obsežnega komercialnega dela, ki pa se, kot pojasnjuje Arsluis, samo deloma razlikuje od običajnega: “Gre predvsem za drugačne časovne zahteve, kar pomeni, da je izbiranje portretirancev pogosto prepuščeno kasting agentom. Ampak tudi pri teh projektih se pokušava izogibati profesionalnim fotomodelom ter se drživa ulice.”

Kaj pa same lokacije? Ali je bila kakšna še posebej zanimiva? “Najbolj vsakdanje so najboljše. Kakšen nakupovalni center, recimo, mošeja ali pa večer v provincialnem mestu vam res izostrijo pogled. Potem se vrneš in še enkrat pogledaš. Še bolj izostreno.”

Pa sta se z Uyttenbroek kdaj prepirala o serijah ali portretirancih? Versluis se je nasmehnil: “Debatirala sva samo o tem, kako bi posamezna serija lahko bila še bolj precizna.” In pa: vse vaje knjige so tudi vodič po vedno spreminjajoči se, dinamični modi v zadnjih tridesetih letih. Ali je tudi to bil namen projekta? Zdaj se je Verlusis na glas zasmel: “Seveda!”

Dekleta iz Ipaneme – Rio de Janeiro 2000